

Vinni-Pajusti Keskool 205

Kool on koht, kus sajandeid ja-
gatud vaimuvalgust, kus raama-
tute abil teadmiste varasalvede-
se tungitud, et omandada teavet
elust, inimestest ja nende võit-
lusest oma olemasolu eest.

Tänase Vinni-Pajusti Kesk-
kooli piirkonnas hakati lastele
koolitarkust süstemaatilisel ja-
gama rohkem kui kakssada aastat
tagasi, s. o. pärast seda, kui
Vinni mõisa uueks omanikuks
sai major Rennenkampf, kelle
proua organiseeris kooli ümbr-
uskonna 8–10 aasta vanustele
lastele.

Vinni külas töötanud kooli
avamine langes eelmise sajandi
keskele. 1980. aastast pärinevast
küsitluslehest saame teada, et
«kool on ellus 1842-est aastast
sarik».

Veel kolmaski maja — Pajusti
külakool (asut. 1874. a.) — on
piirkonna lastele eluks vajalik-
ku pakkunud. 1880-ndatel aasta-
tel liideti Vinni kool Pajusti
kooliga ning kooli hakati nime-
tama Vinni-Pajusti külakooliks.
Kooli tarvis ehitati 1884. a. Pa-
justisse uus maja, mida hiljem
korduvalt ümber ehitati ja kus
kool töötas pidevalt uue maja
valmimiseni 1988. a.

Kahe viimati nimetatud kooli
õpetajad olid põhiliselt kihel-
konnakoolides hariduse saanud
mehed: Jüri ja Juhan Kreits-
mann (Simuna kihelkonnakool),
Jüri Pihlak (Pillistvere), Johan
Pärl (Kattentaki, s. o. Aaspere-
Liiguste kihelkonnakool), aga ka
Ado Reimann, Voldemar Nelke,
lühemat aega Villem Alto (Alt-
toa) jt.

Õpperaamatutena on siinsetes

koolides kasutatud ABC-Buchi,
Katekismust, Uut Testamenti, C.
R. Jakobsoni kooliraamatuid,
Goldenbergi «Aritmeetikat» jt.
Nagu säilinud dokumentidest
nähtub, oli koolides pearõhk
pandud jumalasaiale. Nii õpiti
I ja II jaos (klassis) Jumala sea-
dust (Законъ Божей), vene keelt,
aritmeetikat, emakeelt, ilukirja
ning veidi ka laulmist. III klas-
sis lisandusid geograafia ja aja-
lugu.

1861. a. märgib kooli «katsuja»,
et «Vinni kool käib mardipäe-
vast alates 4–5 korda nädalas». Vahe-
aegadeks olid jõulu- ja
ülestõusmispühade nädalad. Õp-
petööd ei olnud ka kõigil kõrge-
te isikute nimepäevadel ja riik-
likel pühadel. Õppetöö lõppes ap-
riili keskpaiku. Kontrollijate aru-
annetest saame teada, et õpeta-
ja ametipalgaks oli eelmise sa-
jandi lõpul 76 rbl. 50 kop. ja et
õpetaja Juhan Kreitsmanni õpe-
tus olevat halb, Johan Pärli koh-
ta aga öeldakse, et õpetus koolis
on eeskujulik.

Eesti Vabariigi algusaastatel
oli koolis kaks klassi. Kool kas-
vas aastatega ja 30-ndatel aasta-
tel muutus 6-klassiliseks, kus õpi-
lasi 60–70 vahel. 14 aastat (1932
–1946) oli Vinni-Pajusti kooli
juhatajaks Arnold Moosaar, mees,
kes tema õpilaste sõnul oli ääre-
tult nõudlik, kuid heatahtlik,
inimlik; oli autoriteet, kelle pil-
gust piisas töömeeleolu loomi-
seks, korrarikkujate korrarekut-
sumiseks. Järjekindlalt nõudis ta
kooliuruimede, mööbli ja ka ma-
ja ümbruse täielikku korrasole-
kut. Häda sellele, kes julges lil-
lepeenrale astuda, paberitülki ma-

ha visata või midagi kempseusei-
nale kritseidada. Autoriteedik-
oli ta ka külarahva silmis. Ta-
lumeeste abiga õnnestus tal la-
hendada mitmeid kooliellu puu-
tuvaid probleeme (organiseeris
korjanduse, et osta koolile klaver,
remondid jne.). Vastutasuks lõi
Arnold Moosaar oma perega
kaasa külanoorde seltsitegevus-
ses, juhatahes laulukoori, mängi-
des kaasa näidendites jne.). Tema
õpilasi loeti Rakveres tubli-
deks: nad võeti alati gümnaa-
siumi vastu. Õpilased ise kinnit-
avad, et nende suuline väljen-
dusoskus jäi nõrgaks (ikkagi liit-
klassid), muus osas olevat koolis
kõik hästi olnud.

Ka sõja rasketel aastatel suu-
tis Arnold Moosaar koolimaja
korras hoida, nii et koolitöö võis
kõigile raskustele vaatamata jätku-
da. 1944. a. 16. oktoobril alus-
tas tööd Vinni-Pajusti sõjajärg-
ne kool, ja ikkagi endise juha-
taja käe all. Järgmise õppeaas-
tagul kirjutas «Viru Sõna», et
Vinni-Pajusti koolimaja on õpi-
laste vastuvõtuks korras, et korda
suüdeti teha ka koolimaja
ees olev iluaed ja et 1. septem-
ber tõi koolipinki 90 õpilast, neist
1. klassi 17.

Pärast Arnold Moosaare lah-
kumist Pajustist (ta viidi osa-
konda inspektoriks), on kooli
eesotsas seisnud Luise Moosaar
(Arnoldi abikaasa), Amanda
Tamm, tema tütar Anni Tamm,
Helga Torn, Aleksandra Kivioja,
Viivi Lind, Mai Mandel, Mare
Kipper, Elle Brinkmann. 14 aastat
töötas siin õpetajana Valve
Pender.

1988. a. sügisel alustasid piir-
konna lapsed koolitööd uues,
avaras ning kauni sisekujundus-
sega majas, mis valmis kahe
naabermajandi ühiste jõudude-
ga ja kus on loodud kõik või-